

Kraj **Vysocina**

Vysočina
barokní

Vysočina

barokní

V období baroka, jež se vyznačovalo okázalostí, mohutností a prostorovou členitostí, působilo na území kraje Vysočina několik vynikajících umělců: architekti Jan Blažej Santini, František Maxmilián Kaňka nebo sochaři Matouš Václav Jäckel a Řehoř Theny, jejichž dílem jsou honosné světské i sakrální stavby s bohatě zdobenými interiéry.

Baroko

Luka nad Jihlavou

¹ Panská sýpka

Sýpky patřily mezi nejdůležitější stavby rozsáhlejších hospodářství. Jejich význam, zejména v období baroka, odrazilo honosné architektonické ztvárnění.

Barokní sýpka byla postavena někdy v letech 1721–1737, dokládají to nad vchodem umístěné alianční znaky stavebníků Františka Antonína z Gellhornu a jeho manželky Anny Magdaleny, kteří v tomto období lukavské panství vlastnili.

Jaroměřice nad Rokytnou

² Zámek s kostelem sv. Markéty

Zámek Jaroměřice nad Rokytnou patří k nejmohutnějším architekturám 1. poloviny 18. století u nás i v Evropě. Barokní podobu zámek získal v letech 1700–1737 za Questenberků. Nedílnou součástí zámeckého areálu je děkanský chrám sv. Markéty. Za autora přestavby kostela, stejně jako zámku, je považován Jakub Prandtauer a snad se konzultačně podílel na podobě chrámové stavby i vídeňský architekt Johann Lucas von Hildebrandt. Klenbu v centrální kupoli pokrývá nádherná výmalba, oslavující sv. Markétu, již je kostel zasvěcen, namalovaná v roce 1734 Karlem Františkem Töpferem. Státní zámek nabízí několik prohlídkových okruhů.

Zelená hora u Žďáru nad Sázavou

³ Kostel sv. Jana Nepomuckého

Kostel na půdorysu ve tvaru pěticípé hvězdy mohl vzniknout díky geniálnímu spojení dvou osobností: opata žďárského kláštera cisterciáků Václava Vejmluvy a architekta Jana Blažeje Santiniho-Aichla. Stavba započala v roce 1719 a kostel byl slavnostně vysvěcen v roce 1722, tedy rok před Santiniho smrtí. Ambity byly definitivně dokončeny až v roce 1740. Kostel sv. Jana Nepomuckého se řadí mezi nejvýznamnější památky, což dokládá zápis objektu na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. Kostel je přístupný veřejnosti v rámci pravidelných prohlídek.

Žďár nad Sázavou

⁴ Kostel Nanebevzetí Panny Marie

Se stavbou kostela v raně gotickém slohu se počalo po roce 1252 v souvislosti se založením zdejšího cisterciáckého kláštera. K jeho zásadní přestavbě však došlo až za opata Václava Vejmluvy okolo roku 1710. Stavební úpravy ve stylu barokní gotiky provedl architekt Jan Blažej Santini-Aichel. Kostel s délkou 76 metrů je druhým nejdelším kostelem na Moravě. V roce 2009 byl kostelu vatikánským konziliem udělen titul bazilika minor.

Hlavní oltář vychází také ze Santiniho kompozice. Obraz Nanebevzetí P. Marie je od Michaela Willmanna a pochází z roku 1692. Sochařská výzdoba byla vytvořena Řehořem Thenym, kterého získal opat Vejmluva jako nejlepšího žáka Matyáše Brauna.

Polná

⁵ Kostel Nanebevzetí Panny Marie

Kostel byl vystavěn na místě staršího chrámu z iniciativy majitele panství knížete Leopolda Ignáce z Ditrichštejna v letech 1700–1707 podle plánů italského mistra Domenica de Angeli. Jako stavitel je uváděn kutnohorský mistr Jan Baptista Spinetti. Výzdobu kostela, která se řadí mezi nejpůsobivější sakrální interiéry u nás, realizovali malíř Luca Antonio Colomba a významný štukatér Giacomo Antonio Corbellini. V interiéru zaujme bohaté mobiliářové vybavení a Sieberovy varhany, které jsou největším zachovaným barokním nástrojem domácí provenience. Trojlodní barokní bazilika je jednou z nejmohutnějších v republice.

Pohled

⁶ Kaple sv. Anny

Podle pověsti stojí za zrodem poutního místa U Svaté Anny pisář pohledského cisterciáckého kláštera Jakub Čermák, který při štvání jelena zapadl v lese do bažiny a jemuž skrz modlitbu pomohla dostat se z nesnáze právě svatá Anna. Na místě této nehody byl při kopání základů pro stavbu kaple objeven léčivý pramen, nedaleko od něho, v místě otisků šlépějí prý samotné světice, byl postaven dnešní poutní kostel. Centrální stavba kostela sv. Anny, vystavěná údajně dle plánů J. B. Santiniho, je datována do roku 1766.

Kolem kostela byly současně s ním do kruhu vystavěny kapličky křížové cesty. Svatoanenský kostel je řazen mezi nejdokonalejší příklady začlenění staveb do krajiny.

Jezuité a barokní architektura

Do architektonického vzhledu renesančních měst od poloviny 17. století výrazně zasahují jezuité, kteří si díky podpoře bohatých mecenášů a církve mohou dovolit stavět rozměrné komplexy zahrnující kolej, kostel, seminář i gymnázium, a to přímo v centrech.

Telč

⁷ Jezuitský klášter s kostelem Jména Ježíš

Základní kámen jezuitské koleje byl položen v roce 1651. Stavba se svou monumentálností vymyká z typologie okolní zástavby, a to nejenom objemem, ale i svým jednoduchým, až strohým vzezřením. A to i v porovnání s jezuitskými kolejemi v jiných městech (např. v Českém Krumlově, Jindřichově Hradci či Praze). Kostel byl postaven v letech 1666–1667. Do náměstí se atypicky obrací boční fasádou. Stavba je zástupcem tzv. klasicizujícího baroka. Na výzdobě interiéru se podílelo několik významných umělců té doby.

Jihlava

⁸ Jezuitský klášter s kostelem sv. Ignáce

Bývalou jezuitskou kolej s kostelem sv. Ignáce, seminářem sv. Michala a s gymnáziem založil v první polovině 17. století polní maršál Michal Adolf hrabě Althan. Barokní přestavbu vedl od roku 1680 italský architekt Jacopo Brascha. Kolejní budova vznikla přestavbou několika zkonfiskovaných budov na západní straně směrem do náměstí. Kostel jezuitského řádu byl postaven v letech 1683–1689. Interiér překvapí bohatou štukovou výzdobou a freskami. Rozměrnou nástropní fresku s námětem Oslava jména Ježíš namaloval v roce 1717 Karel František Töpper, zajímavý iluzivní oltář je dílem Adama Lauterera, Josefa Kramolína a Františka Moldingera.

Želiv

⁹ Premonstrátský klášter s kostelem Narození Panny Marie

 Klášter byl založen původně pro sázavské benediktiny knížetem Soběslavem I. a jeho ženou Adlétou (1139). Benediktiny vystřídali krátce nato v roce 1148 premonstráti ze Steinfeldu. Po požáru na začátku 18. století se na obnově kláštera a především kostela podílel slavný architekt Jan Blažej Santini-Aichel. Současný vzhled kláštera je výsledkem mnoha pozdějších přestaveb. Návštěvníkům je v rámci prohlídky umožněno seznámit se s historií kostela Narození Panny Marie, konventu, prelatury, opatství a Trčkova hradu. Provoz obnovil i klášterní pivovar.

Nová Říše

¹⁰ Premonstrátský klášter s kostelem sv. Petra a Pavla

 Premonstrátský klášter byl založen ve 13. století a svoji barokní podobu získal v průběhu 18. století, kdy hospodářsky i kulturně nejvíce prosperoval. V roce 1733 bylo proboštství povýšeno na opatství. Za opata Josefa Bernarda Pelikána byl vystavěn knihovni sál a vyzdoben výjevy ze života zakladatele premonstrátského řádu sv. Norberta. Stavební činnost se v tomto období dotkla také klášterního kostela sv. Petra a Pavla a konventu. Výmalba klenby kostela a obrazy na bočních oltářích jsou dílem Jana Lukáše Krackera. Prohlídková trasa kromě návštěvy opatského kostela sv. Petra a Pavla představí prelaturu, sály osobností, pamětní síň bratří Pavla a Antonína Vranických i klášterní knihovnu. Ta je zdobena výjevy ze života zakladatele premonstrátského řádu sv. Norberta a mezi knihami se nacházejí čtyři vzácné svazky herbáře z 18. století, jež se staly předlohou pro výzdobu tzv. novoříšské keramiky.

Náměšť nad Oslavou

¹¹ Most se sochami

Barokní most přes řeku Oslavu dal postavit majitel náměšťského panství hrabě Václav Adrian z Enckenwirtu v roce 1737 na místě staršího mostu, strženého povodní. V roce 1744 byl most vyzdoben 20 barokními sochami, které pohledově umocňují jedinečnost této stavby. Ne náhodou se náměšťskému mostu říká „malý Karlův most“. Autorem návrhů těchto soch je Josef Winterhalder starší. Na některých sochách spolupracoval Alexander Jelínek.

Žďár nad Sázavou

¹² Most se sochami

Barokní most přes řeku Sázavu v těsné blízkosti kláštera pochází z první poloviny 18. století. Jeho doplnění osmi sochami světců inicioval kolem roku 1761 opat kláštera ve Žďáru Bernard Henet. Výzdoba byla inspirována podobou Karlova mostu v Praze. Dnes se na mostě nacházejí pouze kopie, originály soch jsou umístěny na Dolním hřbitově nedaleko kláštera.

Telč

¹³ Soubor barokních soch Na Dlažkách

 Z historického centra Telče lze cestou zvanou Na Dlažkách kolem rybníka projít až na Staré město. Cestu lemují barokní sochařská galerie Kašpara Obera z let 1740–1750. Symbolicky ji otevírá socha Anděla strážce, ochránce a průvodce na této trase, kde dále potkáme sv. Jana Nepomuckého, sv. Máří Magdalénu, archanděla Michaela, archanděla Rafaela, sv. Jana Křtitele a sv. Vendelína.

Počátky

¹⁴ Kašna se sochou sv. Jana Nepomuckého

Pohnutý život a tragický osud sv. Jana Nepomuckého byl zřejmě příčinou toho, že se stal ikonou křesťanského světa a patří mezi nejčastěji zpodobňované a oslavované světce. Počet soch sv. Jana Nepomuckého se jen v Evropě odhaduje na třicet tisíc. Nejvyšší obliby dosáhl v 18. století, kdy byl také svatořečen. V kraji Vysočina lze najít téměř 150 volně stojících soch tohoto světce.

Barokně upravenému počáteckému náměstí vévodí od roku 1720 trojboké žulové sousoší se sv. Janem Nepomuckým, k němuž byla roku 1839 doplněna kašna. Počátecké sousoší vyniká zejména detailním zpracováním reliéfů s motivy ze života sv. Jana Nepomuckého a dalších světců.

Ledeč nad Sázavou

15 Sloup se sochou Panny Marie

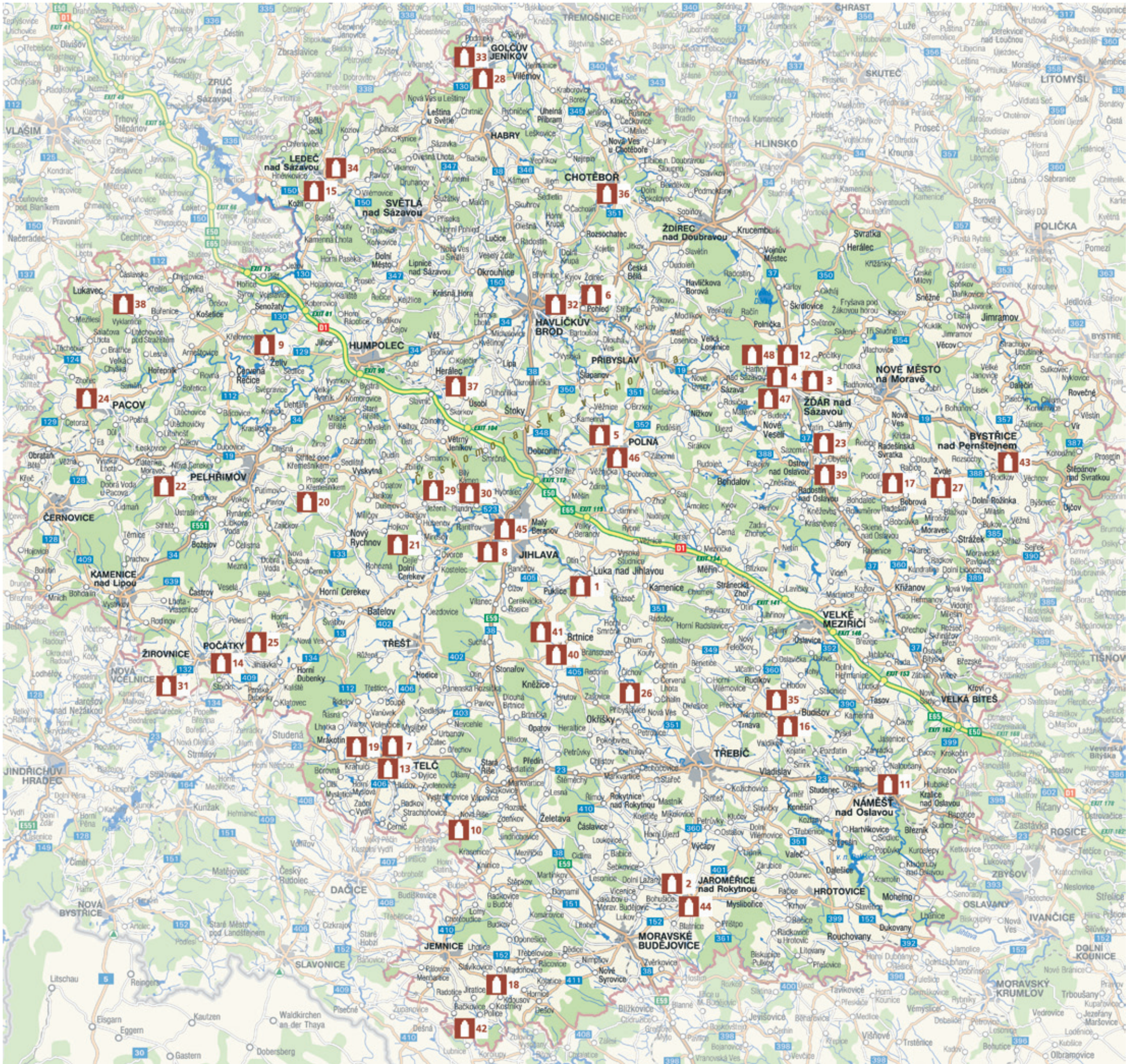

Barokní architektura to nejsou pouze monumentální architektonická díla s bohatě zdobenou fasádou. Jedněmi z typických představitelů barokní architektury jsou sloupy se sochami Panny Marie nebo Nejsvětější Trojice, často označované též jako morové. Jejich budování bylo rozšířeným způsobem manifestace víry v katolických zemích, zejména v 17. a 18. století.

O ledečském barokním mariánském sloupu se prameny zmiňují poměrně pozdě. Teprve v roce 1836 se v pamětní knize ledečského děkanství uvádí, že sloup pochází z doby kolem roku 1770 a je dílem pardubického sochaře Jakuba Teplého, který v té době pracoval pro ledečský kostel.

Vysočina barokní

Baroko

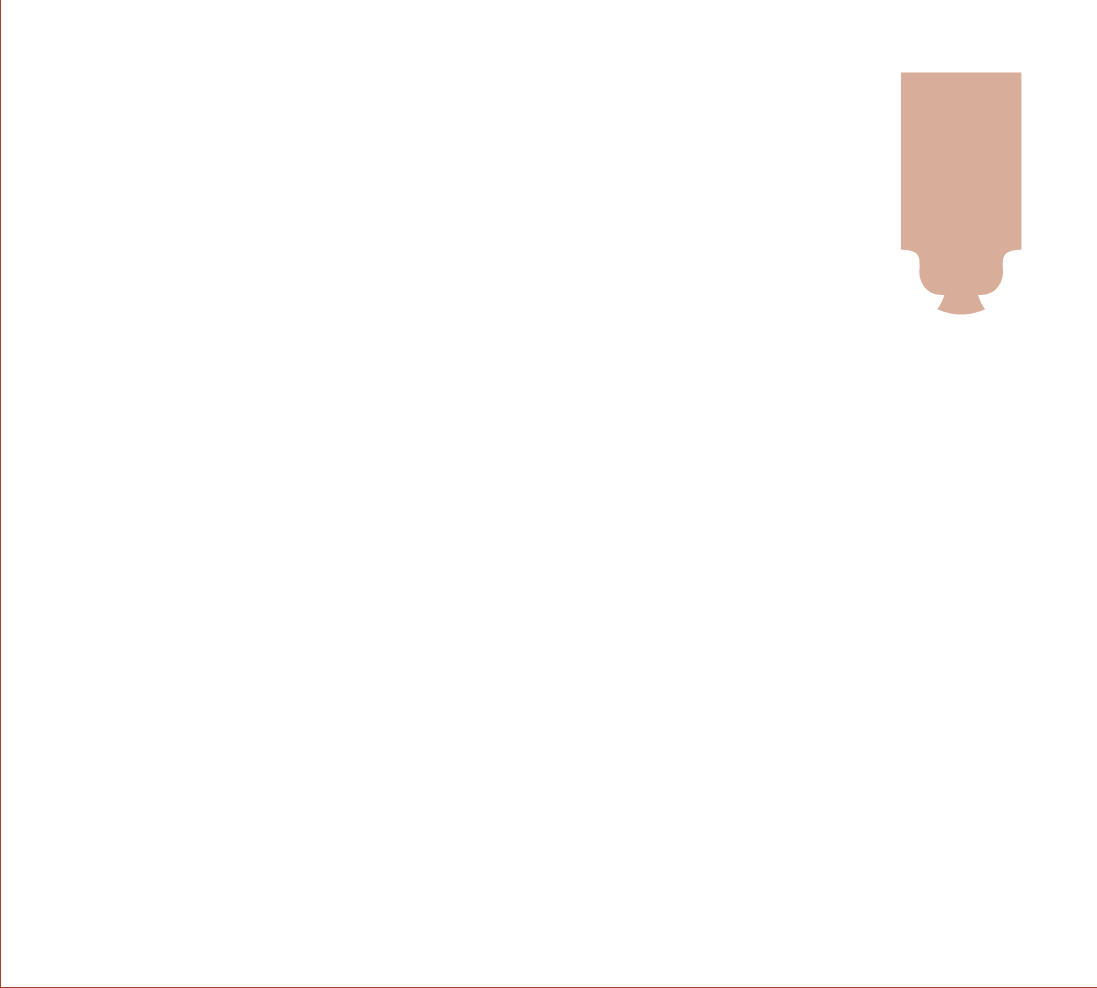

Objekty prezentované v publikaci

1. Barokní sýpka, Luka nad Jihlavou 49°22′28.156″N, 15°41′58.506″E
2. Zámek s kostelem sv. Markéty, Jaroměřice nad Rokytnou 49°5′38.503″N, 15°53′32.415″E
3. Kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře u Žďáru nad Sázavou 49°34′48.19″N, 15°56′31.443″E
4. Kostel Nanebevzetí Panny Marie, Žďár nad Sázavou 49°34′58.978″N, 15°56′14.941″E
5. Kostel Nanebevzetí Panny Marie, Polná 49°29′15.746″N, 15°43′5.349″E
6. Kaple sv. Anny, Pohled 49°36′52.389″N, 15°39′55.825″E
7. Jezuitský klášter s kostelem Jména Ježíš, Telč 49°11′6.217″N, 15°27′5.312″E
8. Jezuitský klášter s kostelem sv. Ignáce, Jihlava 49°23′50.59″N, 15°35′26.053″E
9. Premonstrátský klášter s kostelem Narození Panny Marie, Želiv 49°31′46.856″N, 15°12′54.437″E
10. Premonstrátský klášter s kostelem sv. Petra a Pavla, Nová Říše 49°8′21.906″N, 15°33′53.311″E
11. Most se sochami světců, Náměšť nad Oslavou 49°12′24.572″N, 16°9′32.509″E
12. Most se sochami světců, Žďár nad Sázavou 49°34′51.961″N, 15°56′9.727″E
13. Soubor soch světců, Na Dlažkách, Telč 49°10′49.021″N, 15°27′17.851″E
14. Kašna se sochou sv. Jana Nepomuckého, Počátky 49°15′37.337″N, 15°14′25.558″E
15. Sloup se sochou Panny Marie, Ledec nad Sázavou 49°41′42.301″N, 15°16′41.366″E

Další zajímavé barokní objekty na území kraje Vysočina

16. Kostel sv. Gotharda, Budišov 49°16′12.968″N, 16°0′1.514″E
17. Kostel sv. Petra a sv. Pavla, Horní Bobrová 49°28′48.164″N, 16°6′49.503″E
18. Kostel sv. Linhart, Kdousov 48°59′14.851″N, 15°38′56.239″E
19. Kostel sv. Jana Nepomuckého, Krahulčí 49°10′56.318″N, 15°25′50.653″E
20. Kostel Nejsvětější Trojice, Křemešník 49°24′13.63″N, 15°19′28.484″E
21. Kostel sv. Josefa, Mirošov 49°23′20.569″N, 15°27′48.294″E
22. Kostel sv. Tomáše Becketa, Nová Cerekev 49°24′57.478″N, 15°7′0.372″E
23. Kostel navštívení Panny Marie, Obyčtov 49°29′57.984″N, 16°0′1.649″E
24. Kostel sv. Václava, Pacov 49°28′23.51″N, 15°0′9.19″E
25. Kostel sv. Kateřiny, Počátky 49°16′13.837″N, 15°16′37.1″E

26. Kostel Narození Panny Marie, Příbryslavice 49°15′40.402″N, 15°46′42.955″E
27. Kostel sv. Václava, Zvole 49°29′39.052″N, 16°10′36.882″E
28. Loreta u kostela sv. Františka Serafinského, Golčův Jeníkov 49°49′7.482″N, 15°28′34.273″E
29. Kaple, Hlávkov 49°26′13.393″N, 15°29′20.368″E
30. Kaple sv. Jana Nepomuckého, Plandry 49°25′18.958″N, 15°32′27.814″E
31. Kaple sv. Jana Nepomuckého, Vlčetín 49°13′50.532″N, 15°9′34.83″E
32. Proboštsství kláštera cisterciáček - Vallis Santa Mariae, Pohled 49°36′14.463″N, 15°39′1.747″E
33. Klášter jezuitský, Golčův Jeníkov (budova děkanství) 49°49′6.202″N, 15°28′34.436″E
34. Thunovský letohrádek, Ledec nad Sázavou 49°41′50.719″N, 15°16′58.736″E
35. Zámek, Budišov 49°16′30.674″N, 16°0′45.203″E
36. Zámek, Chotěboř 49°43′30.98″N, 15°40′25.041″E
37. Zámek, Úsobí 49°30′59.35″N, 15°30′8.00″E
38. Zámek, Vyklantice 49°33′14.933″N, 15°2′20.573″E
39. Hostinec, Ostrov nad Oslavou 49°29′13.744″N, 15°59′23.666″E
40. Mosty se sochami světců, Brtnice 49°18′15.71″N, 15°40′40.944″E; 49°18′18.877″N, 15°40′35.156″E
41. Soubor votivních sloupů, Brtnice
Sloup se sochou sv. Leopolda 49°19′0.154″N, 15°40′0.812″E
Sloup se sochou sv. Tomáše Aquinského 49°18′19.131″N, 15°40′27.707″E
Sloup se sochou sv. Rocha a sv. Rozálie 49°18′1.35″N, 15°40′46.107″E
Sloup se sochou Panny Marie 49°18′21.231″N, 15°40′27.215″E
Sloup se sochou sv. Josefa 49°18′21.401″N, 15°40′38.274″E
Sloup se sochou sv. Antonína 49°18′9.24″N, 15°40′23.189″E
42. Socha sv. Františka Xaverského, Police 48°57′59.865″N, 15°37′37.01″E
43. Sloup se sochou Panny Marie, Bystřice nad Pernštejnem 49°31′24.948″N, 16°15′36.111″E
44. Sloup se sousoším Nejsvětější Trojice, Jaroměřice nad Rokytnou 49°5′39.664″N, 15°53′33.102″E
45. Sloup se sochou Panny Marie, Jihlava 49°23′46.307″N, 15°35′24.538″E
46. Sloup se sousoším Nejsvětější Trojice, Polná 49°29′12.488″N, 15°43′13.776″E
47. Sloup se sousoším Nejsvětější Trojice, Žďár nad Sázavou 49°33′44.094″N, 15°56′24.049″E
48. Dolní hřbitov, Žďár nad Sázavou 49°35′6.933″N, 15°56′2.244″E

www.dedictvivysociny.cz

Evropská unie
Evropský fond pro regionální rozvoj
Investice do vaší budoucnosti

ROP
Jihovýchod

Kraj **Vysocina**

Investice do vaší budoucnosti. Spolufinancováno Evropskou unií z Evropského fondu pro regionální rozvoj a krajem Vysočina.

Vydal: Krajský úřad kraje Vysočina, Odbor kultury, památkové péče a cestovního ruchu, květen 2011, Žižkova 57, 587 33 Jihlava, tel.: 564 602 111, www.kr-vysocina.cz

Neprodejné.